

Funded by
the European Union

AgriReserach Conference

Bryssel 31.5.-1.6.2023

Jaana Kaipainen

AgriResearch konferenssi järjestettiin Brysselissä 31.5-1.6.2023. Tilaisuus järjestettiin kolmatta kertaa, ja sen tarkoituksena on ruokkia maatalouden sekä metsätalouden ja maaseudun kehittämisen tutkimuksen prioriteetteja EU:n tutkimusagendan rakentamiseen. Konferenssin tuloksia on tarkoitus käyttää muun muassa tutkimuksen strategisen suunnitelman ja työohjelmien laatimiseen vuosille 2025-2027 sekä seuraavan CAP-kauden valmisteluun.

Tilaisuuteen osallistui 500 tutkimuksen, politiikkavalmistelun, toimijoiden ja muiden sidosryhmien edustajaa. Tilaisuuden ensimmäisenä päivänä pidettiin korkean tason puheenvuoroja ja paneeleja; Toisena päivänä järjestettiin osallistujille keskusteluryhmiä eri teemoista. Suomesta osallistujia metsäkeskuksen lisäksi myös maa- ja metsätalousministeriöstä (tutkimus, ruokaosasto), Lukesta, MTK:sta ja Sitrasta.

Konferenssin keskusteluagendaa raamitti tutut megatrendit, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ruokaturva ja demograafiset muutokset. Veden hallintaan liittyvät asiat nousivat vahvasti esille maatalouden yhteydessä, esimerkiksi veden, energian, ruoan ja elinympäristön yhtymäkohtien (water-energy-food-ecosystems nexus) merkitys kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Uudempi, vahvasti esillä olevia teema on yhteiskunnallis-humanistisen tiedon ja ymmärryksen tuominen mukaan osaksi maa- ja metsätalouden tutkimusta, politiikkavalmistelua sekä hallintoa. Taustalla julkishyödykkeisiin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen maankäyttösektorilla.

Useamassa puheenvuorossa sekä alustuksessa painotettiin, että tutkimustulokset tulisi saada siirrettyä osaksi viljelijöiden ja metsänomistajien käytännön toimintaa, jotta monenlaiset tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Uudenlaista tietoa ja osaamista tarvitaan erityisesti elinympäristöjen sopeutumis- ja palautumiskyvystä, talousmallien uusimisesta (mm. payments for ecosystem service) sekä innovatiivisen hallinnon keinoista. Tiedon ja uusien menetelmien tulee olla käytännössä toteutettavia, sekä johtaa muutoksiin viljelijöiden ja metsänomistajien käyttäytymisessä. Tärkeässä roolissa siten ovat neuvonta ja koulutus sekä tiedon tuottaminen ymmärrettävässä ja saavutettavassa muodossa, sekä tietovarannot ja -verkostot.

Päätöksenteon ja tutkimuksen osalta korostettiin myös käytännön toimijoiden osallisuutta (multi-actor approach) sekä monimuotoisuutta ja moniarvoisuutta. Erityisesti päätöksenteon valmistelun haluttiin laajemmin erilaisia näkökulmia. Paikallisen päätöksenteon ajureiden ja strategioiden ymmärrys voi auttaa kuroma unpeen tieteen ja käytännön välistä kuilua sekä luomaan uusia, paikallisia innovaatioita.

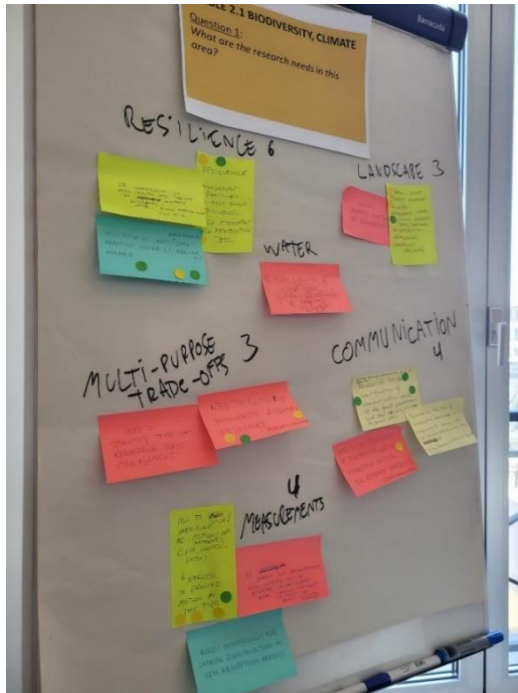
Maaseudun houkuttelevuutta tulisi lisätä muun muassa kehittämällä ja tarjoamalla uudenlaisia työllistymistapoja, kuten ekoturismi. Uudenlaiset elinkeinomuodot edellyttävät uudenlaista yrittäjyyttä ja siihen liittyvää osaamista, käytännön taitoja (skills) sekä innovatiivisuutta.

Metsätutkimuksen puolelta teemat¹ olivat pitkälti samoja kuin maataloudessakin. Metsien osalta korostui "muut kuin puuhun perustuvat" metsien tuotteet ja palvelut, sekä näiden tarjontaan liittyvä osaaminen ja koulutus. "Muut-kuin-puutuotteet" nähtiin myös vetovoimatekijänä ja työllistäjänä maaseutualueilla, myös nuorille. Esillä oli myös diversiteetti (monimuotoisuus ja moniarvoisuus) usealla eri tasolla ja teemalla, kuten metsänhoidon käytänteiden, paikallisten olosuhteiden ja tavoitteiden, metsänomistajarakenteen ja luontoympäristön diversiteetti. Keskeinen kysymys oli, kuinka erilainen monimuotoisuus ja moniarvoisuus voitaisiin paremmin ottaa huomioon ja hyödyntää metsän käytön tapoja ja metsiin liittyvää tutkimusta kehittäessä.

Horizon -ohjelman mukaiset "living labs" ja myös "lighthouse" -hankkeet nähdään hyvinä työvälineinä lisätä hankkeiden yhteissuunnittelua (co-design and co-creation), ja siten lisätä käytännön toimijoiden ja toteuttajien omistajuutta hankkeisiin. Horizon -ohjelmasta rahoitettava, eco2adapt -hanke² oli myös konferenssissa esillä. Metsäkeskus on mukana eco2adapt:n living lab -osahankkeessa Pohjois-Karjalassa.

¹ https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2023-05/factsheet-agrresearch-forsetry_en.pdf

² <https://www.eco2adapt.eu/eco2adapt-eng>

Työpajaosuuden monikäyttöisiä metsiä koskevissa keskusteluryhmässä Keskusteluavaukseni koskivat mm. ekosysteemien sopeutumis- ja palautumiskykyyn sekä ilmastoriskeihin varautumiseen liittyvän osaamisen ja tiedon olevan keskeinen metsänomistajan ja myös useiden metsiin liittyvien tavoitteiden kannalta; pienmetsänomistajuuden ja maisematason tavoitteiden ja politiikkatoimeenpanon yhteensovittamisen tärkeyttä sekä siihen liittyen erilaisten vuorovaikutuksen ja neuvottelujen välineistön kehittämistä; sekä ekosysteemipalveluiden tulosperusteiseen mittaamiseen ja arvottamiseen liittyvän tiedon ja osaamisen merkitystä. Käytin myös puheenvuoron siitä, että monesta ns. "uudesta toimesta" tulisi vielä vahvistaa tieto-, osaamis- että kokemuspohjaa.

Tutkijat ovat nyt kiinnostuneita siitä, miten tavoitteiden toimeenpanossa onnistutaan, ja heränneet tunnistamaan viljelijöiden, metsänomistajien ja muiden toimijoiden merkityksen toimeenpanossa. Siten erilaiset verkostot, toimijoiden aktivoiminen ja osallistaminen tutkimuksen suunnitteluun sekä yhteistyö- ja kumppanuusverkostot koetaan arvokkaiksi.

Living labs -hankkeet ovat nostaneet esille tärkeänä painottaa tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa käyttäjälähtöisyyttä sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Suomen metsäkeskuksen kaltaisella käytännön ja tutkimuksen välissä toimivalla organisaatiolla on merkittävää osaamista ja tietoaaineistoja, metsänomistajien neuvontaa ja koulutusta sekä alueellisia verkostoja olla mukana tämän tyyppisen hanketoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Parhaillaan pohjustetaan myös metsäntutkimuksen kumppanuusohjelmaa (Forests and Forestry for a Sustainable Future). Sen kokonaisrahoitus olisi yli 200 milj., josta EU-rahoituksen osuus olisi 70 milj. Ohjelma käynnistyisi vuonna 2025. Suomessa valmistelutyötä koordinoi Mika Kallio, MMM.

Tilaisuus oli kovinkin maatalouspainotteinen. Metsätalouden lisäksi myös maaseudun kehittäminen tuntui jäävän maatalouden jalkoihin, vaikkakin sosiaalinen resilienssi maaseutualueilla nousi esille vahvasti maatalouden mahdollistajana. Maaseudun kehittämisenkin tarpeita mm. tutkimukselle tulisi nostaa vahvemmin esille eri yhteyksissä.

Koska tilaisuus oli suuri, jäi monen teeman käsittely ylätasolle, ja esimerkiksi ryhmäkeskusteluille oli varattu aivan liian vähän aikaa. Näkisin kuitenkin tärkeäksi osallistua näihin CAP:n puitteissa tapahtuviin tilaisuuksiin ja työpajoihin metsätalouden syötteiden saamiseksi mukaan eri agendoille.

Tilaisuus palveli erityisen hyvin verkostoitumista, koska keskeiset maatalouspääosaston virkamiehet sekä Brysselissä toimivat sidosryhmät osallistuivat tapahtumaan.